

Din cauza săntelor sărbători diarul nu va
apăre până Marți sêra.

Sărbătorea limbilor.

Brașov, 20 Mai v. 1895

„Și le-a arătat lor limbă împărțite
ca de foc, și-a ședut pe fîă-care dintre ei.
Și s'au umplut toți de Spirit sănt și au
inceput a vorbi în alte limbă, precum le
da lor Spiritul a vorbi.”

Aceste sunt cuvintele Evange-
liei, ce se va ceti mâne în toate bi-
sericele române.

Când a creat Dumnezeu limbile
n'a avut în vedere decât binele,
înaintarea și fericirea popórelor. Pen-
tru binele și mântuirea popórelor s'a
pogorit și spiritul sănt peste apos-
toli, făcându-i să predice învățăturile
credinței fîă cărui popor în limba sa.

Și cum a fost cu religiunea
creștină, așa a fost și este în toate.
Un popor nu se póte bucura de li-
bertate, nu póte face nici un pro-
gres și nu-i este dat să aibă un vi-
itor, decât el nu primesc învățatura
și educațiunea de lipsă în limba sa,
dela apostolii némului său, adecă
dela bărbații și conducătorii săi fi-
resci și luminați, cari îl înțeleg, îi
simt durerea și necazurile, îi cunosc
trebunțele și sciu să-i îndrepteze
pașii spre tot lucrul de folos pentru
luminare și înaintare, ca popor cu
chiamare în lume.

Séu dóră va puté să dică ci-
neva, că un popor, care nu-și pri-
mesce învățatura în limba sa, va avé
un viitor și va puté trăi?

Nici odată! Căci limba este su-
fletul, viéta popóruului, ea este fân-
tâna din care isvoresce cultura na-
țională, libertatea și drepturile lui.

Răpescé unui popor limba, și
i-ai răpit viéta.

Înăbușescé-i graiul supt de-odat
cu laptele dela sinul mamei sale,
și-i vei înăbuși și ucide și spiritul
său, simburele vieții sale. El nu va

mai fi ceea ce a fost înainte; se va
risipi și contopi în alte némuri și-și
va pierde de-odată cu limba chiar
și numele scump al strămoșilor săi.

Dușmanii némului nostru au în-
teles și înțeleg pe deplin marea în-
sēmănată a acestui adevăr, de aceea
ei își încórdă toate puterile, folosesc
tote mijlocele, iertate și neiertate, ca
să pună curse de pierdere limbii
nóstre dulci și străbune, săpând ast-
fel mormântul vieții nóstre, ca po-
por și națiune românescă. Mai ales
în anii din urmă nisunțele de-a ne
răpi limba s'au arătat tot mai mari
și mai primejdióse.

Lași și nevrednici de-o viéta
națională am fi, decât am sta cu mâ-
nile încruciate, privind cum se sapă
mormântul limbii nóstre. Strămoșii
noștri s'au luptat pentru a ne lăsa
moștenire comóra cea mai nepre-
țuită, limba și cu ea naționalitatea,
ér noi avem sfânta datoriă de-a
lupta luptă sfântă și necurmată pen-
tru păstrarea și pentru mărirea ace-
stei comóri, decât nu vrem să perim.

Datoriă acésta este cea dintăiu
și cea mai sfântă. În împlinirea ei
Românului nu-i este iertat să obo-
rescă!

Sé ne apêrăm, sé ne păstrăm
și sé ne cultivăm limba dulce ro-
mânescă, în familiă, în biserică, în
scólă, în comună, în comitate, în
țeră; și pretutindenî, unde numai cu
putință este, sé vorbim și sé scriem
românesc.

Dumnezeu care a dat popóre-
lor limba, li-a dat și puterea, de a
'și-o puté apăra și păstra, și le-a im-
pus datoriă sfântă de-a lupta pentru
îvingerea și gloria ei.

Sé ne încordăm dér puterile în
lupta mare pentru limbă, căci lup-
tând mereu înainte cu bărbăția, eu-
ragiū și devotament sacru, vom eși
îvingători peste toate ispitele și nê-
cazurile, și dat ne va fi atunci sé

sărbăm amintirea prasniciului de
mâne cu bucuriă și fericire.

În semnul acesta dorim iubiți-
lor noștri cetitori și tuturor fraților
Români sărbători fericite!

Instalarea Metropolitului Mihalyi.

Duminea trecută, precum scim, s'a
săvârșit la Blașiu instalarea noului Metro-
polit român unit, Dr. Victor Mihalyi de
Apșa, fost până acum episcop al diecesei
Lugoșului.

Instalarea s'a făcut cu o pompă estra-
ordinară. Călătoria dela Lugoș până la
Blașiu a Escelenței Sale a fost o adevărată
călătoria de triumf. La mai multe stațiuni ale
căii ferate, precum la Timișóra, Deva, Jibot,
Alba-Iulia etc., Metropolitul a fost întâ-
mpinat de numărós popor, fiind salutat prin
vorbirii și furtunóse urări de „să trăescă”.
Mai ales la gara dela Teuș i s'a făcut Me-
tropolitului o întâmpinare de tot frumoasă.
Mii de credincioși îl așteptară la gară, unde
Escelența Sa fú salutat prin două vorbiri
frumóse. Dela Teuș până la Blașiu, nu-
măroși poporenî, însirați de ambele laturi
ale liniei ferate, cu ramuri de stejar în
mâni, salutară pe înaltul óspe pe la dife-
ritele halte, fluturând cu batistele și acla-
mându-l cu însufletire.

Imposantă și unică în felul său a fost
primirea la Blașiu. Intrând în hotarul
Blașului, începând dela podul de fier dela
împreunarea Târnavelor și până la gară,
de ambele părți ale liniei ferate steteau
însirați în rând lume multă de popor și in-
teligență. Sâmbăta la órele 2 și 35 minute
după amédi, trenul, împodobit cu crengi
de stejar, intră în gară între bubuiturile
tréscurilor și nesfîrșitele urări de „să tră-
escă” ale mulțimei. Aici Metropolitul a fost
salutat printr'o vorbire a directorului pre-
parandial G. Munteanu.

Dela gară Metropolitul, însoțit de
Episcopul Pavel dela Oradea-mare, plecá
spre oraș într'o caléscă trasă de patru
cai roșii, urmată încă de un șir lung de
trăsuri. De ambele margini ale drumului
era însirată tinerimea scolară dela mic până

la mare, apoi lume multă de popor sosită
de prin satele din jur, cum și mai mulți
țeranî bănățeni, îmbrăcați în frumósul lor
port național. Lumea aclama cu însufletire,
clopotele sunau, ér trêscurile bubiau fără
incetare.

Așa a fost intrarea în Blașiu a Es-
celenței Sale Metropolitului Mihalyi. Orașul
întreg era împodobit cu arbori și ramuri
verđi, cu țesături și covóre atérnate din
ferestri, ér lumea îngrămădită pe strade
trecea la multe mii de ómeni.

Metropolitul a mers de-a dreptul la
biserica catedrală, unde, îmbrăcat în or-
nate arhieresci, luă loc pe scaunul ar-
chieresc, în mijlocul bisericeii, înconjurat
de 7 stindarde. S'a făcut vecernia, după
care Metropolitul fú petrecut cu aceeași
pompă la castelul Metropolitan.

Sêra a urmat un impasant conduct
de torțe, care perourse stradele mai prin-
cipale ale Blașului și încungiurá piéta în
sunetul muziceii, la bubuitul trêscurilor și
în pocnetul racheteler. După ce convoiul
a sosit înaintea castelului vechiu metropo-
litan, corul, sub conducerea d-lui profesor
de musică Iacob Mureșianu, cântă „Rugă-
ciunea Românului”:

Tu ce verși din cer lumină
Fă ađi sórtea mai senină
Românescului popor.

Aci Metropolitul, care stetea în fe-
reștra vechiului edificiu, a fost salutat prin
doué discursuri, la cari Escelența Sa a
mulțumit printr'o frumoasă vorbire. Corul
intonă apoi următorul imn ocașional, scris
de clericul E. Sabo, ér musica compusă de
dirigentu corului d-l I. Mureșianu:

În rugăciuni duióse pii și sfinte,
În neliniște grea acum de ani,
Te-am așteptat cu dragoste părinte,
Ca nisce fii ce am fost rémas orfanî;
Și étă după-o lungă așteptare
Cu îndurare cerul ne-a suris,
Spre a noastră mângăiere și apêrare
Un archiereu ilustru ne-a trimis.
Cu inime scáldate în bucurie
Privim cu încredere în viitor;
De acumă sufle ori-ce vijelie
Ne apêri tu părinte iubitor;

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

UCIGAȘ.

Slăbit zace călugărul
Și biruit de bólă;
Chilia împrejurul lui,
Ce tristă e și gólă!

Bêtrân e și trecut de tot
Cu chipul, ca de ceară,
Cum e chipul bolnavului
Intr'a vieții séră.

La cap stă rēstignit Isus,
Èr candela aprinsă
Iși odihnescé razele
Pe fața lui cea stinsă.

De-ălătura duhovnicul
Il mângae cuminte;
Cuvântul lui atât de blând
In suflet cald îl simte.

Și lacrimi es bolnavului
Pe genele cărunte —
— De focul unei amintiri
E tot sudorî pe frunte.

Dintr'un trecut îndepărtat
Ea-l muștră 'ngrozitoare
Cu un păcat de ucigaș,
Chiar și acum când móre.

Din lumea morții, din mormânt
'I-aduce o femeie —
— În ochii lui la peptul alb
Plângând ea se descheie;

Pe el o rană de cuțit
Mai sângeră ș'acuma —
— Sigilul morții pe un pept
Curat și alb, ca spuma.

— „Tu cine ești, de unde vii
„Așa de muștrătoare?
„Și rana de pe peptul tău
„De ce-mi arăți tu óre?”

„Vai! sânge m'a stropit din ea
„Cum stai tu dinainte-mi!” —
„Pe fruntea mea îl simt arđând
„Adênc până în minte-mi!”

„Fugi! te cunosc!... femeia mea!
„Eu ucigaș nemernic!

„Nici chipul morții, ca al tău
„Nu-i gróznic și puternic!

„Vai! lasă-mé sé mor odat'
„Nu-mi mai lungi sfârșitul! —
„Ascunde-ți rana de pe pept
„Și értă pe greșitul!”

„Ți-e greu!” — îi dice preotul
Punându-i o făclă —
— În mâna lui ea tremurá
Ca tristă mărturiă.

De-odată ochii mari și albi
Sub frunte i-se cască...
...Bêtrânul s'a plătit acum
De dajdia cerescă.

Atunci lumina a scăpat
Pe fața lui un picur —
— În lipsa altor lacrimi
Jelitul'a el singur.

Brașov.

I. Priscu.

FÓMETE.

De Rădulescu-Niger.

(Urmare.)

IV.

Băiatul și fata lui Ion durmiau liniș-
tiți, cu chipurile senine, de-ți era drag sé
te uiți la dênșii: măncașeră bine din ce
adusesé leica Dobrina.

Pe o masă cu trei picioare erau vr'o
doué talere de lemn, unul cu nișel peste
fiert, altul cu nișică salată. O jumătate de
mămăliguță și câte-va fire de cêpă le sta
tovarășe.

Marina lui Ion își aștepta bărbatul și
nici gustase măcar: cu el voia dênșă sé-și
potolésca fómea.
Când îl vedu, că se lungescé 'n prag
mai mult mort, nu mai putu de spaimă și-i
trase multe sufletul până sé-l aducá în firea
lui pe betul Ion.

Décă se desmetecú, rămase o clipă
locului sé-și aducá aminte, și decă și aduse,
iși apucá în mâni capul: vedu, că gândul,
că se făcuse tâlhar la drum mare îi ine-
grea sufletul cu adêncă muștrare.

De acum nădejdea vremilor mai bune
Cu încredere în suflet o nutrim,
Condu-ne în luptă pentru religiune
În urma ta cu dragoste venim.

Căci Tu ne ești mândria 'n rău și 'n bine,
Ești fala noastră falnic Arhiepiscop,
Noi ne-om ruga adese pentru tine
La înduratul, bunul D-zeu:
Să-ți fie viața veselă senină
Și 'n fericire mult se păstorească,
Și calea ta cu flori să fie plină;
Luptându-te, mereu să biruiești.

Tunete de aplause a stors această cântare admirabilă, ér d-l compositor I. Mureșianu a fost viu și repetit aclamat.

După cântarea imnului, Metropolitul s'a retras dela ferestra, conductul a format cerc în mijlocul pieței, unde se încinse o „Horă” din vre-o 500 persoane, după care lumea se împrăștiă.

A doua zi dimineața, adică Duminecă în 14 (26) Mai, la revărsatul zorilor, buibururile de trăscuri anunțau marea serbare a instalării. Blașul era împodobit ca niciodată; stradele, mai ales însă pieța, înțesată de lume.

La 8 ore Metropolitul, însoțit de episcopul instalator Pavel, fură conduși în procesiune, de 14 preoți, dela residența metropolitană până la biserică. Atât preoții, cât și arhierii erau îmbrăcați în ornate bisericesci. Trăsurile durduiau, clopotele sunau, corul cânta, ér lumea de popor aclama continuu.

În biserică s'a putut intra numai cu bilete. S'au împărțit peste 2000 bilete, afară de preoțime. Poporul însă, cum și mare parte din inteligență, a trebuit să stea afară.

În biserică, după ce I. P. S. S. Metropolitul s'a anunțat ca nou Metropolit, vicarul metropolitan i-a predat cheile bisericei catedrale; s'a cetit apoi decretul de numire, cum și mai multe hârtii de întărire dela Papa, după cari Metropolitul cu mare ceremonie fú desbrăcat de hainele, cu cari a intrat, și fú îmbrăcat în hainele arhieresci de serviciu. A depus apoi jurământul în mâinile P. S. Sale episcopului Pavel, jurând pe Evangeliă și cruce; episcopul Pavel i-a așezat apoi pe umeri paliul metropolitan, cu care ocaziune a ținut o frumoasă vorbire, ér Metropolitul i-a răspuns în termeni calduroși. După asta, Metropolitul a sărutat pe episcopul Pavel, ér acesta a sărutat mâna Metropolitului său. Așezându-se apoi pe tronul din mijlocul bisericei, Metropolitul a primit sărutarea pe mână și pe umeri din partea întregului cler, ce era de față.

După acesta, d-l vicar metropolitan Ioan M. Moldovan a rostit către Metropolitul următoarea cuvântare, care de mai multe ori a fost intreruptă de strigările de „să străească” ale publicului:

Sunt doi ani trecuți, de când biserica noastră Te-a ales, Presfințite, la culmea această înaltă de Arhiepiscop al său și Metropolit al provinciei noastre. De doi ani acum, ea cu mare dor așteptă, ca să Te vadă ocupând scaunul văduvit prin mărtea prea demnului și mult regretatului nostru metropolit.

Astăzi ea se simte ferice, vădând dorința sa realizată. Astăzi ea, saltând de bucurie, serbează una din cele mai frumoase sărbători, despre care Preasfinția Ta ai primit doveștile cele mai strălucite în tot cursul călătoriei, ér mai virtos aici, în loc, de când Dumnezeu Te-a adus în mijlocul nostru. Astăzi biserica noastră întrégă, dela cel dintâi, până la cel din urmă credincios, dă laudă lui Dumnezeu, cântând: „Acăsta este ziua, care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim într'ênsa”.

Si, Dómnine, bine cade sufletului nostru obosit în lupte contiune, când printre vijelii grele vede strălucind blândul sóre al unei zile, ca această. Ne bucurăm ca pruncii, când își ved părinții sosind acasă din depărtări mari; ne încuragiăm și întărim, luând o ast-fel de zi frumoasă drept garanță, că cel Prea înalt, cu brațul său prea puternic apără și scutesce biserica noastră.

Cu 200 de ani 'nainte s'a ăis, că biserica noastră se lăgână între valuri, ca o corabiă. Istoria ne-a învățat a cunoșce adevărul acestei dișe, și experiența noastră proprie ne-a covins mai pe sus de ori-ce îndoelă. Am simțit și simțim loviturile și sguđuiturile cele puternice, ce amenință temeiul și așezămintele cele mai prețioase ale noastre.

Ca să avem cărmăciú îndemănatic, plin de energiă, biserica Te-a înălțat la culmea această, având probe deindeoite despre însușirile prea distinse, cu cari Te-a îndestrat Providența, spre a ne servi de mângăere și a deștepta întru noi toți sperări dulci pentru viitor.

Etă sorgința adevărată a bucuriei generale, ce se manifestă din toate părțile. Că ori-care fiu al bisericei noastre scie aprecia după merit greutatea situației întru care se află biserica lui Christus în dilele noastre, când necredința de o parte și rătăcirile multifarie de altă parte cu puteri unite se încordă a surpa temeliiile ei și a-i asalta bastionele și turnurile de apărare; scie prea bine ori și care dintre noi, că din motive speciale și locale uneltrile acestea dușmănoase asupra bisericei noastre particulare se involbură cu

deosebită înverșunare și se nisuesc, ca, de ar fi cu puțință, să o spulbere în toate vânturile.

Cu cât este mai mare pericolul amenințator, cu atâta șirurile clerului și ale poporului nostru au fost și sunt mai strinse. În cea mai perfectă armonie ne-am concentrat încrederea și sperările noastre în persoana P. S. Tale, în fruntea bisericei și a provinciei noastre, ca să ne fi cap și povățuitor în lupta pentru existență; ca să avem încuragiator și mângăiator dulce în necasuri și suferințe, al căror sfârșit póte fi încă departe, cari însă, precum nu au învins pe părinții noștri în trecut, așa nici pe noi nu ne vor frânge.

De aceea inima noastră saltă astăzi sub mișcările bucuriei și ale sperărilor dulci, și 'nainte de toate aducem mulțămintă ferbiute Părintelui ceresc, pentru-că a vârsat peste noi acest dar și bine-cuvântare a sa, și-ți ăicem din adăncurile inimilor noastre: Bine ai venit!

E spinósa mitra, cu care Te-a înfrumșet încrederea clerului și grația Majestății Sale ces. și reg. apostolice și a Preafericitului nostru părinte, Patriarhul Romei. Ogorul este larg și plugul anevoiă de purtat.

Dér biserica noastră îți aduce, Presfințite, ca ajutor și încuragiere în lupta această grea, înainte de toate o seriă strălucită de arhierii, cari au șeđut în scaunul acesta, și în totă viața lor au luptat pentru binele public al ei, unii mai până la martiriu. Aducem un cler oțelit în suferințe. Aducem un popor devotat bisericei sale și gata la ori-ce jertfă i-ar impune promovarea binelui public al bisericei sale. Aducem Preasfinției Tale inimile noastre ale tuturor; dispune peste noi cu încredere deplină, precum cere interesul bisericeii, patriei și al națiunii.

Să trăești la mulți ani și să ne îndreptezi cu fericire!

La această vorbire, a răspuns I. P. S. S. Metropolitul printr'un discurs mai lung, după care la 11 ore se începú s. liturgiă. Serviciul divin s'a sêvrșit cu o podóbă și precisiune, asemenea căreia nu se mai póte vedé, decât în marea și pompósa catedrală a Blașului. Cântările au fost esecutate de trei coruri, compuse din peste 200 persoane. Conducătorul corurilor a fost eseculentul măestru de musică și compositor, d-l *Iacob Mureșianu*, căruia i-a ajutat și fratele său, distinsul baritonist *Traian Mureșianu*. Corul a atins culmea în priceșna „Ochiul inimei mele”, compoziția proprie a d-lui I. Mureșianu. A început corul de bărbăți cu cuvintele: „Ochiul inimei mele”, același cuvinte le-a repetat corul de băeți, ér corul

de dame cu cele două de mai 'nainte pștrund până în adăncul inimei cu cântarea ovintelor: „il ridic către Tine Dómnine”. Urmă apoi „Aleluia”, care a fost ca și o furtună puternică, ce răscolesce marea până la fund, făcând pe muritor să-și aducă aminte, că „nu este Dumnezeu mare ca Dumnezeuul nostru.” Inimile au rămas fărmeceate de frumșeța celor văđute și auzite la această liturgiă.

După biserică a urmat primirea deputațiilor, ce merseră să felicite pe Metropolitul.

Printre deputații era una a comitatului sub conducerea fișpanului, una a clerului din archieșcesă, o deputație din Maramureș, a preoților și mirenilor ce erau de față din diecesă Gherlei, a reprezentanților Metropolitului din Sibiu, a bănătenilor ș. a.

Din partea deputației inteligentei române mirene, Metropolitul a fost salutată prin D-l *Dr. Aurel Mureșianu*, care-i dori Metropolitului, ca „cu înțelepciune și cu energiă să póta conduce naia bisericeii așa, ca gloriósele lupte ale marilor și neuitaților săi înaintași pentru limba și románitatea bisericeii să fie încununată cu deplin succes”. Metropolitul a mulțamint ăicând, că precum în trecut, așa și în viitor va lupta pentru binele bisericeii și a poporului credincios, în care scop contéză și la sprijinul inteligentei române mirene.

După primirea deputațiilor, urmă prânțul festiv, care s'a ținut în trei săli mari: în residența metropolitană, unde au fost vre-o 100 persoane, în sala de gimnastică peste 400 persoane și în seminarul teologilor, unde au fost cam 80 persoane. Pentru popor s'au fript câți-va boi în frigare și 'i s'au pus la dispoziția câte-va butóie de vin.

Séra a urmat concertul, la care au luat parte peste 1500 persoane, între cari Esceľenta Sa Metropolitul și frații săi Iuliu și Ioan Mihaly cu soțiile. Concertul a reușit strălucit. S'a cântat și s'a declamat o dată în onórea Metropolitului. Mare succes au avut toate piesele din program și cu deosebire un putpuriu românesc compus de I. Mureșianu, cu care s'a terminat concertul. A urmat apoi balul, care a durat până în zori de zi. Așa s'a terminat această mare și frumoasă serbare.

Congresul național-bisericesc.

În ședința VII a Congresului național din Sibiu s'a discutat cestiunea, că ce ținută să ia biserica în fața situației create prin novele legi bisericesci-politice.

Congresul a luat următoarele rezoluții însemnate:

1) Congresul ținând cont cu părere de réu de tendința legilor noué bisericesci, stricăcioșe bisericeii, apróba pașii întreprinși din partea eparchiilor și a arhierieilor,

În viața lui nu făcuse réu cui-va, nu nézuse la al altuia, și acuma, uite pécat! Intr'o clipă de turbare se făcuse hoț!

Fără dór și póte, Românul, pe care îl jefuse o să se plângă la primărie și d'acolo écă o să-i dea de urmă, și cine scie câte pățenii după aia!

Muerea căuta la dănsul cu ochii înspăimântați, nedumerită, fără să îndrăsnescă să-l întrebe.

— Écă ce-am făcut! grăi Ion și trânti punga, care sémăna unei pere opărite, uscată, plină de sbărcituri.

Se ridică de jos apoi, se sprijini de ușorii ușii, și prinse a povesti muerii.

— Ascunde-o, Ióne, că e réu de noi, dișe întâiu Marina.

— Ba o să mă duc mâne la primărie, și o să spui primarului, — că om o fi și m'a iertat... grăi Ion. Tot mi-a ăis părintele Dionisie, să mă duc mâne la muncă la el în grădină.

M'oiu duce, și-om avea de gură o zi, două până s'or scurge locurile.

— Păi, fă și așa Ióne, că réu e să te certți cu cinstea, réu... Ia hai de 'mbucă colea, că uite leica Dobrina a fost mai cu

milă decât omul ei și ne-a adus, sāraca, de mănecare... Dómnine, Ióne, decă n'am plāns cu sughitură, când i-am văđut pe Georghită și pe Lenuța cum 'mbucau, lacomi și cu rīs, mititeii maich!... Ia hai, vin-o.

Ion și muerea prinseră a 'mbuca repede și tăcuți. După câte-va clipe nu mai rămănea fărémă de mămăliguță, fir de cépă, fóie de sālătă, bucăciută de pește.

Dór ce puse Marina d'oparte pentru copii, să aibă când or face ochi dimineța.

Dormiră ca bușténul.

A doua zi Ion purcese la primărie.

Ce să vedți acolo?

Mai tot satul. Toți Románi, cu fețele perite, îngrijurați, prăpădiți.

Nu mai era chip de trai și alergaseră, tineri și bătrâni, să se sfătuescă precum, că ce să facă cu afurisita de lipsă.

Ion Tabără se tot feria de oparte. Par' că-i era tot témă, c'o să-i găcescă Románii isprava de ierf.

Ce-i drept, auđi pe unul, că ăice:

— Il găsi notarul mai mort pe șosea.

— Și unde-i acuma?

— Păi, la primar acasă, ci-că... și o să vie primarul cu el incoa.

— Pe cine 'l împinse dracu să facă asta abia pe înserate și lângă sat?

— Păi, nevoia a smintit ea pe cine-va. Ce? E lucru de glumă?

Lui Ion Tabără, îi fugise tot sângele din obraz. Se lipise de un salcâm, lângă îngrăđitura primăriei, și nici sufla. Inima i se făcuse cât un purece, nu mai avea curaj să se destăinuescă primarului și nici curaj să fugă acasă. Il ținutise acolo rușinea și muștrarea.

— Ia ascultați, măre, ómeni buni, prinse a grăi un ăla scurt legat, — tulpină pe care n'o scóte rădăcină furtuna.

Să facem pe notar să scrie o petiție d'alea și s'o trimitem la un ministru d'aia, că precum n'avem cu ce ne mai ținé viața. Uite, ai de p'în prejur făcură și dec'am face toți de p'în toate părțile, li s'o pleca urechia spre noi și ălora dela Bucuresci. Că de! decă nu s'berf, nimenea nu te aude și nu scie cum ți-i cojocul pe spate.

— Da ce'mi folosiră ăia, decă se plānseră la Bucuresci, mă! Ce 'mi folosiră? grăi un altul.

— Ei, folosul vine el... Că ăi dela tērg sunt grei ca plumbul și le trebuie

sberete nu glumă, ca boilor nārăviți, mai dișe unul.

— Păi, să facem, decă e așa, grăiră mai toți.

— Da dumnéta Ióne, nu deschiđi a gură? Că altă-dată a dumitale s'auđea mai departe? îi grăi lui Ion ăl care începuse vorba.

Ion se scutură, ca din somn și căută cu spaimă.

— Lăsați-l, vai de el, grăi unul, că pe el l'a lovit și mai réu afurisita de nevoie... He-hei! — oftă, Românul, — nici vită 'n băătura lui, nici plug; de, cu mâ-nile numai...

— Primarul! Écă primarul și cu ăla... Se auđi vorbă atunci.

Ion se lăsa jos la rădăcina salcâmului, ca bătut de toți sfinți.

Primarul, un ăla tiner, isteț, Român voinic și harnic, prinse-a mulțumi, că toți își luau căciula la dănsul, și trecú pe prispa primăriei.

După el, se strecură ăl furat, un Sêrb, că se vedea el după chip; cată să fi fost vr'un grăđinar de p'allocurea.

S'arăta sfios și cam tremura.

întru combaterea lor, și enunță, că și în viitor va lupta pe toate terenurile legale, ca aceste legi să se casseze.

2) Biserica ortodoxă română numai aceea căsătorită o va considera de validă din punct de vedere bisericesc, care va fi încheiată după prescripțiile bisericii,*) decî credincioșii și după introducerea căsătoriei civile vor trebui să se supună căsătoriei bisericesci.

3) Toate căsătoriile, care pe lângă actul civil nu vor fi încheiate și după prescripțiile canonice bisericesci, se declară de nevalide.

4) Pentru de a face o ușurare óre-care credincioșilor, se decide, că vestirile bisericesci pentru publicitate se reduc la una, ér licențele se casséză.

5) Ca rebonificare pentru cassarea licențelor, congresul decide, ca protopresbiterii să se escontenteze cu anumite sume din partea eparchiilor.

6) Cu privire la divorțuri congresul decide, că ele se vor face tot în înțelețul canónelor, dér procedura matrimonială are să se ușureze și să se simplifice, și astfel regulamentul de divorț se va lua la o revisiă.

7) După introducerea matriculelor civile, biserica va continua a-și conduce matriculele sale după dispozițiile de până acum, cu totă esactitatea, care vor servi ca controlă față de matriculele civile.

In fine consistorul metropolitan se însărcinează a face o instrucțiă detaiată la timpul său referitoare la punerea în lucrare a celor decise.

Cu aceste ședința s'a încheiat.

Ședința VIII. In ședința VIII de Sâmbătă după ameză a venit la ordinea zilei referada comisiei școlare asupra raportului consistorului metropolitan, referitor la regularea salariilor învățătoresci. Aci amintim, că colecta întreprinsă, în urma dispoziției congresului dela 1892, a dat un rezultat de 72,664 fl. 78 cr.

Congresul a luat apoi mai multe decisiuni salutare pentru ajutorarea școlilor. S'a hotărît să se continueze colectele și pe viitor. La împărțirea ajutoarelor se recomandă Consistoriului a avé în vedere școlile mai espuse.

In ședința IX, care s'a ținut Duminecă 14 (26) Mai, biroul a raportat, că deputații Mihail Veliciu și Suciu până acum nu și-au cerut concediu, nici nu și-au scusat absența. Congresul justifică absența, considerând, că cei doi deputați se află închiși în Vaț și nu pot coresponda liber.

Cu privire la afacerile înființării a două eparchii noué, comisiunea respectivă propune, ca Consistorul metropolitan, pe

*) In telegrama publicată în N-rul de Duminecă al „Gazetei“ s'a străcurat din greșelă cuvântul civilă, în loc de bisericescă. — *Raport.*

basa datelor autentice, să facă un proiect detaiat referitor la două, respective trei eparchii și aceste proiecte să le așternă sinódelor eparchiale și în urmă Congresului.

In ședința X și cea din urmă s'au raportat și rezolvat toate chestiunile rămase încă pendente.

Cea dintăiu a fost verificarea deputațiilor Iosif Gáll și Belez. Congresul a hotărît ca această chestiune să se țină de-ocamdată în suspens și Sinodul episcopesc al provinciei metropolitane este rugat a-se pronunța, pe bazele cononice ale disciplinei bisericesci, decă acești doi membri ai bisericeii sunt orî nu vinovați de vătămarea principilor și a disciplinei bisericesci.

A urmat apoi alegerea de asesori în locurile vacante în Consistorul metropolitan. Apoi s'a discutat asupra chestiunii despărțirilor hierarhice dintre Români și Sârbi. S'a incins o discuție mai lungă, la care a luat parte episcopul Meșianu, episcopul Popea și deputatul Babeș. Congresul, în urmă, n'a primit propunerea comisiunii de a-se desființa delegațiunea însărcinată cu cauza acestor despărțiri.

S'a trecut apoi la „chestiunea regulamentului pentru regularea învățămîntului în Metropolie“. Raportorul acestei comisiuni a fost deputatul Lengeru. Comisiunea a propus și Congresul a primit, să se facă un nou proiect, ér partea administrativă să fiă primită en bloc și să se introducă cu începutul lui Septemvrie.

S'a cetit mai departe raportul cu privire la fundațiunea Gozdu, s'au votat speșele biroului, apoi Metropolitul a închis Congresul.

SCRIRILE ZILEI.

— 20 Mai.

Aniversarea zilei de 13/25 Mai. Din Bucuresci se scrie, că Sâmbăta trecută s'era s'a ținut în sala „Dacia“ un banchet al studenților universitari, arangiat de comitetul național studentesc pentru aniversarea tristei zile de 13/25 Mai, când s'a împlinit un an dela cetirea sentinței în procesul Memorandumului. La acest banchet au luat parte ca la 200 de studenți și un însemnat număr de delegați ai secției Bucuresci pentru congresul Ligei. Printre participanți se afla și distinsul publicist și filoromân d-l Roberto Fava, care se află în Bucuresci de mult timp pentru-ca să studieze și cunoască bine starea Românilor.

— 0 —

„Scrisóre deschisă către regele“. Înainte cu oăte-va luni fusese oséndit diaristul Caspar A. Zarándy la un an închisóre de stat, deoarece îndată după mórtea lui Kossuth el publică sub titlul de mai sus în diarul „Olvasd“ un articol, în care procurorul de stat află vătămarea de Majestate. Curia reg. cassă însă sentința tribu-

nalului din motivul, că jurații la întrebarea, că conține articolul laesa de Majestate, votară 6 cu „da“ și 6 cu „nu“, ér la întrebarea, că vinovat e Zarándy, votară 7 contra, și 5 pentru; ast-fel decî a fost contrațicere în răspunsurile date la întrebări. Alaltăieri s'a pertractat din nou procesul de pressă. Jurații însă votară în favorul lui Zarándy cu 8 contra a 4 voturi, și ast-fel tribunalul achită pe acusat.— Óre cu un Român în cazul acesta ce s'ar fi întemplat?

— 0 —

Nunciul Agliardi, după cum se anunță din Roma, este așteptat acolo în luna viitoare pentru de-a raporta Papei. Se dice, că îndată după aceea va urma numirea lui de cardinal și va fi chemat din Viena. A fost chiar bine venită pentru acest schimb mórtea subită a cardinalului Ruffo Scillai.

— 0 —

Alegerea de primar al Vienei. La alegerea de primar al Vienei, — după două votări fără rezultat, — la a treia votare Dr. Lueger a întrunit 70, Boschan 1, Billing 1 vot, ér 58 înși au votat cu bile albe. După publicarea rezultatului, Dr. Lueger a declarat, că nu primesce alegerea. S'a ordonat decî pentru a patra-óra o nouă votare. La acesta se constată, că Dr. Lueger întrunise 65, Boschan 1, Billing 1 vot, și 19 bile albe. Ceialaltă consilierii comunali au declarat, că nu iau parte activă la alegere. După acestea viceprimarul Dr. Lueger a declarat ședința de închisă. Proxima ședința e ficsată pe ați, cu aceeași ordine de zi. Cât timp a ținut alegerea, străđile de lângă magistrat și parlament erau îndesuite de popor. Toți aveau câte o garófă la butonieră, — insigniile social-cresștinilor. Când au auzit rezultatul alee-gerei a treia, au erupt în teribile strigăte de bucuriă, în cât se cutremurau zidurile din apropiere. Nu auția alta, de cât „Hoch Lueger“ și „jos cu Jidani“.

— 0 —

Canonicul Lauran mare ispravnic. Se scrie din Oradea-mare, că marele ispravnic Lauran, canonic, a intentat proces de pressă fóiiei umoristice „Vulturul“ din Oradea-mare, pentru-că acesta a „cutezat“ să satirizeze purtarea slugarnică și scandalósă a „patriotic“-ului martor în procesul „atentatului“ dela Boesig.

— 0 —

Introducerea legilor politice-bisericesci. După-cum aflăm dintr'o scire a lui „Neue Freie Presse“ de alaltă-sără, primită din Budapesta, ministrul de culte și instrucțiune publică, Dr. Wlassics, și-a terminat deja ordinațiunea privitoare la escutarea legii despre religiunea copiilor, sancționată deja. Acestă lege, dimpreună cu celelalte legi politice-bisericesci, va intra în vigóre cu 1-a Octomvrie a. c. și tot atunci se va scóte din vigóre ordinațiunea lui Csaky privitoare la botezul copiilor.

Societatea „Tinerimea Română“ din Bucuresci își va serba Duminecă, în 28 Mai v. c., în noul palat al Ateneului, a XVIII-a aniversare a sa. Serbarea se va deschide de președintele societăței, Nicolae S. Dumitrescu, printr'o cuvântare, în care se va aréta scopul și mersul Societăței, după care D. Ștefan V. Nanu va vorbi despre *Studiul limbii Române*, și în urmă se va face împărțirea premiilor pentru studiu și lucru manual la elevii și elevele învățămîntului primar, care s'au distins la concursul ținut de societate în anul acesta.

— 0 —

Un timbru poștal internațional. Se dice, că guvernul german voeșce a propune statelor europene emisiunea unui timbru poștal internațional. Acest timbru va conține numele tuturor localităților unde valoarea sa va fi recunoscută, precum și un tablou, dând acea valóre în monedă fiă-cărei localități. Se crede, că câte-va din națiunile europene vor adopta acest sistem; în consecință jurnalele americane afirmă, că se póte fórte bine crede, că Statele-Unite vor cere a intra în acest aranjament.

— 0 —

Carte populară. Impératul Germaniei, a însărcinat pe profesorul Lindner, dela universitatea din Halle, să scrie istoria populară a răsboiului din 1870. Volumul va fi tras în 100,000 de esemplare și va fi vëndut fórte eftin; va apare la 1 Septemvrie viitor. Impératul a hotărît singur planul, pe care autorul va trebui să-l urmeze. Óre pentru copii Românilor n'ar fi bine și n'ar trebui scrisă istoria răsboiului cu Turcii?

A doua adunare generală

a despărțimîntului I al Reuniunii învățătorilor români gr. or. din Districtul Brașovului, pe anul 1895.

Acéstă adunare s'a ținut la 12 Mai v. c. într'una din clasele de fetițe dela școlile centrale române din Brașov. Cu ocașia de față mă voiți mărgini a releva numai momentele mai marcante din ședința acestei adunări.

1) Precî la 10 óre a. m. președintele Despărțimîntului, d-l George Ludu, deschide adunarea printr'o vorbire acomodată, în care se accentuează mai ales iubirea, care trebuie să-i caracterizeze pe învățători și să fie stéua conducătoare în gréua lor misiune.

2) După cetirea apelului nominal, la care răspund un număr destul de mare de membri, d-l Ștefan Popoviciu, învățător la școlile primare de fetițe din loc, cetesce, ca referent, raportul comisiunii alee în adunarea generală trecută a despărțimîntului reuniunii spre a raporta asupra lucrărilor intrate asupra temei: „Care sînt manualele cele mai acomodabile din studiul religiunii spre a se púte folosi cu succes în școlă populară?“ Din raportul acesta reșce, că nici unul din manualele esistente de religiune nu coréspunde scopului, afară de istoria bisericescă de Ilarion Pușcariu. Din cauza acesta comisiunea propune a-se însărcina comitetul central, să recomande adunării generale viitoare a reuniunii, ca să

Primarul îi spuse să între în primăria.

Écă veniră notarul, ajutorul și vr'o trei conțilii. Trecură și dênșii lângă primar.

Sórele se uita în restimpuri dintre nori la mulțimea nevoiașă, par'-c'ar fi vrut să le dea inimă și să le lumineze cugetele. Par'-c'ar fi vrut să le spuie, că nimeni nu stăpănesce cu desevărșire și nu face cum îi voia lui; că el, sóre, mult ar fi dorit să le usuce mai repede ogórele, să le dea avént la muncă, dér că nori nu-i da pas nici lui, sóre, putere de viéță... Nădejde însă purcedea din rađele lui furișate, că nădejdea mai infiripéză sufletul.

Nădejde, lume nevoiașă, nădejde!

— Păi, ia ascultați, începú primarul, după ce unul, doi, grăiră în chestie.

Bine e să facem și cum diceți: Că am fost asără la Curte, așa, dela mine, să véd ce dice boierul. Și decă 'i-am spus, că precum că să prăpădesce lumea 'n sat, că nu mai avem ce vinde...

— Așa-i, așa-i... păcatele nóstre...

— Écă ce mi-a đis boierul; că nu póte să dea porumb, fiind-că decă nu e vreme de muncă, ce-o să dea când o începe

munca? Și dumnealui însă m'a povéțuit să dăm jalbă la Bucuresci, că se svonesce, ci-că, de p'acolo, că precum-că „gubernul“ o să cumpere dela „propietari“ porumb, o să îl împartă pe la noi la sate... O fi, n'o fi, bine ar fi să fiă; ér noi să scrim petițiă și mă reped eu cu vr'o căți-va fruntași s'o dăm.

— He-hei, da pân' la mila „gubernului“, ce mănćăm! strigă cu desnădejde un bătrân; îi tremura barba a albă și îngălbenită ca lăna, îi tremura, sărăca, glasul, și abia-l țineau piciórele, lângă toiagul, pe care se sprijinea gârbovit.

— Hai la curte cu toți, incaltea să murim la ușa boierului... că dec'om muri, cu greu o să găsescă brațe p'în alte părți, grăi un Român.

— Stați să facem tréba cu rost. Uite să scriu hárta și s'o iscăliți cu toți. Pe urmă om mai vedea, đise primarul.

— Iscălim! iscălim! strigară cu toți.

Când se între primarul înlăuntru, dădu cu ochi de Sêrbul, care sta ghemuit pe o laviță.

— Ascultă creștine, îi grăi încet primarul. Cam fă-te a eși pe prispă și a te vîri p'între Români, că tot satul e acum

strîns. Póte-i zări pe ál cu pricina. Numai își mai spui odată, că n'a fost din sat dela noi, păcătosul ăla, n'a fost.

Români se cam dăduseră de-o parte și făcuseră un fel de ghirlandă de jur împrejurul curței. Stăteau pe vine și răcăiau în pămént, așa ca să-și facă de lucru, în nescire.

Sêrbul se cam îndemnă spre ușă și nuș cum aruncă ochii, că întâi pe Ion Tabără mi'l zări, rędemat de salcám și ascultând par-că la vr'o doi, trei carî grăiau lângă densus.

I-se năluci lui, că la drept vorbind, bine, bine drept nu-i prinsese chipul, — ori era chiar ăla, care mai era să-l trimetă pe alaltă lume? Se frecă nițel la ochi, și cam cu frică, păși pe prispă.

Éc' atunci, pe când Sêrbul se uita țintă la Ion, ăsta ridică ochii într'acolo și rămase cu ei țintă la Sêrb.

Din ochii și ai unuia și ai altuia pornea, ca pe un fir nevedut, un fel de văpae, care'i ardea la față. Sêrbul, mai să se repedă la Ion, Ion mai să se ridice și să fugă.

Cum să se arate el vinovat în ochii satului, care'l scia cinstit și vrednic? Ași,

nu; chiar decă o veni Sêrbul la el, o să se facă n'aude, n'avede — și pe urmă, ce? Satul adevă n'o să-i ia partea?

Pe urmă s'o duce el la primar să-i spue cum și ce fel, ca numai primarul să scie și să-l ierte. Atunci i-s'o ridică de pe inimă greutatea păcatului.

Sêrbul s'apropiă de odată de Ion și'l apucă de umér.

— Dumnéta ești, te cunosc...

Lui Ion îi trecú un fior p'în trup, însă nu se dădú. Prinse a ridica la Sêrb nisce ochi plini de nedumerire.

— Mă cunosc dumnéta pe mine? Ei, și decă m'ai cunósce, adevă cum vine asta? ca ce-ar ieși din asta? grăi Ion cu liniște.

Sêrbul luă mână de pe umérul lui Ion și stătú sfios.

Însé nuș'ce, din suflet, îi spunea, că ăsta era vinovatul. Îi cam trecea pe dinata ochilor, ca p'în cétă, un trup de om aidoma ăstuia.

Nenorocul lui Ion să se scóle atunci de jos, odată cu Români de lângă el.

Sêrbului i-se lámuri și mai bine, că adevă tot cam așa de 'nalt și de subțiratic era și ăla, și mi-l apucă de un braț.

esorie trei premii din fondul reuniunii de câte 100 fl. pentru trei manuale de religie, cari să cuprindă întreg materialul prescriș din studiul religiei în școlile populare. Adunarea, după unele desbatere serioase, primesce propunerea comisiunii.

3) Urmăză la ordinea dălei raportul comisiunii asupra temei: „*Cari ar fi manualele cele mai bune din învățământul limbei materne spre a se pute folosi în școlile noastre populare?*” Referentul acestei comisiuni, d-l V. Muntean, învăț. în Satulung, raportează, că între abecedare cele mai bune sunt: *Abecedarul prietenilor școlii*, *Abecedarul de V. Petri*, de I. Popescu și D. Dogar. Dintre cărțile de cetire se recomandă: *A doua carte de cetire de Prietenii școlii*, și se exprimă dorința, ca Prietenii să scotă cât mai curând la lumină și cartea a treia de cetire, respective complectarea cursului întreg, prin ce Abecedarul și A doua carte de cetire ar câștiga o importanță și mai mare*. După acestea se recomandă *Cartea de cetire de Z. Boiu*, partea I., *Legendarul de V. Petri*, A doua *Carte de cetire de I. Popescu* pentru cursurile ultime și *Carte de cetire de Ion Pop-Reteganul*, pentru școala de repetiții și de adulți. Dintre gramaticii se recomandă: *Gramatica limbei române de I. Dariu*, cu dorința, de a se scote la lumină și cursul al doilea spre a fi completă, căci numai atunci s'ar pute folosi cu succes**. Ca mai puțin ducătoare la scop se recomandă Gramaticile de Ilariu Pușcariu și de Maxim.

După unele desbatere adunarea îndreptăz lucrarea comisiunii comitetului central al reuniunii spre a raporta în adunarea generală viitoare, în care se va lua apoi deciziunea finală asupra acestei teme, după ce adecă se vor fi vedut părerile și din celelalte două despărțăminte ale reuniunii.

4) După o mică pauză, redeschidându-se ședința, se pune la ordinea dălei raportul comisiunii asupra *materialului, distribuirii lui pe clase, și modul de predare din limba maghiară în școlile noastre*. După cetirea raportului prin d-l N. Lepedeanu, învăț. în Bacifalau (Săcele), lucrarea se predă comitetului central spre a raporta despre ea în adunarea generală viitoare luând de basă și lucrările celorlalte despărțăminte. Aci d-l I. Vătășan, învăț. în Brașov, propune a se introduce cărțile de limba maghiară de *Koós și Goldiș*. Adunarea neaflând la loc propunerea această, trece peste ea la ordinea dălei.

5) Se pune la ordinea dălei raportul comisiunii asupra momentuoasei teme: „*Uni-*

*) Aflăm, că *Prietenii școlii* tipăresc deja și partea a III din cartea de cetire așa, că cu începutul anului școlar viitor cartea va fi gata, spre a se pute folosi. Red.

**) După cum ni-se spune, d-l I. Dariu, având de mult gata și cursul al doilea de Gramatică, a și luat măsuri spre a se tipări în timpul cel mai scurt. — Red.

formitatea în terminologia limbei materne”. Asupra acestei teme raportează d-l I. Dariu. Raportul acestei comisiuni, după câte-va mică desbatere, încă se primesce și se predă apoi comitetului central, ca conform usului de până aci să raporteze în adunarea generală viitoare, după ce va fi luat în considerare și părerile din celelalte despărțăminte.

Cu acestea adunarea se încheie. Cu deosebită satisfacțiune observ, că membrii acestui despărțământ desvöltă foarte mare activitate în folosul și înaintarea reuniunii și cercetăză adunările cu deosebit interes și zel.

Un participant.

Conferența interparlamentară.

În anul acesta se va ține în Bruxella (Belgia) conferența interparlamentară. Foile unguresci au lățit tot felul de minciuni despre o pretinsă pășire dușmănoasă a Românilor contra Maghiarilor. D-l V. A. Urechia a trimis decî senatorilor și deputaților români, cari fac parte din conferența această, următoarea adresă:

București, 16 Maiu 1895.

Domnule coleg!

Jurnalele unguresci ale dălei sunt pline de informațiuni, care de care mai bătătoare la ochi cu referență la proxima conferență interparlamentară ce este să se țină la Bruxella.

Colegul nostru d-l Pázmándy, pres-tându-ne tot felul de intențiuni neamice și fantastice, îndemnă grupul parlamentar maghiar să mērgă la Bruxella în număr mare, ca să lupte în contra unei pretinse decisiuni ce am fi luat noi grupul român, de a duce în conferența interparlamentară chestiunea română, dēr mai ales pentru a dobândi, de astă-dată, victoria contra Românilor, obținēnd votul ca conferența interparlamentară d'in anul 1896 să se țină la Budapesta cu ocaziunea sērbării mileniului unguresc.

Este absolută necesitate, ca grupul parlamentar românesc să se întrunescă de urgență spre a lua o decisiune față cu manoperele grupului maghiar. Ar fi foarte nepotrivit, că după-ce în 1894 reprezentanța noastră în conferența interparlamentară dela Haaga și-a făcut atât de romănesce datoria, în anul acesta să lipsim cu toții dela post.

Nu mă indoesc, că aprețiați ca și mine gravitatea situațiunii și că dēr' veți face sacrificiul de a vă afla la București în ziua de 22 Mai, când în localul Ligei (Strada Nouă nr. 6) la orele 3 p. m., vom avē să ne întrunim ca grup interparlamentar român, pentru a ne înțelege asupra acțiunii noastre în conferența interparlamentară dela Bruxella 1895.

Vē rog mult să nu lipsiți, căci asupra

umerilor noștri apasă răspunderea mare față cu națiunea română.

Primiți, vē rog, domnule coleg, asigurarea deosebitei mele considerațiuni.

Președintele grupului:

V. A. Urechia.

Cestiunea „mai multor învățători Sălăgeni”.

Domnule Redactor! În nr. 71 din a. c. al prețuitei noastre „Gazete”, „mai mulți învățători sălăgeni” ridică o grea acuză în potriva tuturor preoților români din Sălăgiu înedoște, ca în potriva tot atâtor directori ai școlilor române și în acest chip și în potriva preoților români din tractul potopopesc al Eriului (comit. Sălăgiu).

Cu mult respect subscrisul, încredințat fiind spre această din partea conferinței de primăveră a preoților români din tractul potopopesc al Eriului, vin a ruga pe Domnul Redactor al valorosului nostru diar „Gazeta Transilvaniei”, să binevoescă a da loc următorului protest:

Considerând, că acei „mai mulți învățători sălăgeni” nu aduc nici o probă, că cei ce stau în fruntea școlilor noastre (adecă preoții) comit nedreptăți și iregularități, ori că le tolerază și că stau într'o nepăsare malițioasă, ci toate aceste acuze cu prea puțină lipsă de respect le aruncă în față în-*trebului cler român din Sălăgiu, apucându-le din vânt și nimic adeverind...*

Considerând, că d-nii „mai mulți învățători sălăgeni” ne aruncă în față, că suntem toți, decî fără excepțiune, — căci excepțiunea, ce-o fac cu Părintele vicar al Sălăgiului încă și mai mult îl acuză — indolenți și indiferenți, fără ca să spună cine anume, când și unde, căci chiar toți nu-i cu putință; chiar decă regula ar fi, și regula are excepțiuni;

Considerând, că acei „mai mulți învățători sălăgeni” cer tuturor directorilor școlari din Sălăgiu, ca „cel puțin să-i guverneze cu cuvenită bunăvoință, interesare de causă și echitate, fără ca să spună, cari sunt acei preoți ca directori școlari, cari nu lucră în ast chip;

Considerând, că d-nii „mai mulți învățători sălăgeni” nu specifică, că anume, cari descăli sunt scurtați în competențele lor satorite și cari aceia, cari, desvöltând mai mult zēl întru crescerea poporală, sunt amenințați cu destituire din direcțiunea;

Considerând, că cu prilejul adunării filiale a Reuniunii învățătorilor români sălăgeni ținută la 1 (13) Maiu c. în Acășî d-nii învățători din tractul potopopesc al Eriului, fiind de față toți și întrebați fiind de părintele Gregoriu Pop, adm. protop., că consimțesc cu cele publicate în nrul 71 al „Gazetei” sub titlul de „Cestiuni școlare în Sălăgiu”, cu toții au dat răspuns unanim, că nu consimțesc, ér unul dintre d-nii învățători, de-alfeliu tinēr și încă și

qualificat, a aflat cu cale a adauge, că *nici tatăl-sēu n'a fost mai bun, de cum este prototul sēu;*

Și în sfirșit considerând, că acei „mai mulți învățători sălăgeni” se ascund sub masca anonimității, din care causă noi, preoții sălăgeni, nu șcim cu cine avem de a face, improșcându-ne anonimii fără șfēlă:

Clerul tractului potopopesc al Eriului, adunat în conferința preotescă de primăveră, ținută în Acășî la 7 (19) Maiu c. respinge cu totă hotărērea calumniile ridicate de „mai mulți învățători sălăgeni” în potriva *intregului cler din Sălăgiu*, de-apurarea conșciului de cele ce are de făcut față de causă învățământului poporului român și chiar și față de acei „mai mulți învățători sălăgeni”.

Atâta de-ocamdată! Decă însă vom fi necesițați și mai mult!

Dați-mi voiă însă, d-lor „mai mulți învățători sălăgeni”, a vē recomanda cu cuvenitul respect, să nu mai urmați, căci aprōpe sigur este, că cele următoare unora (onore excepțiunilor) nu multă cinste o să le facă. Și chiar acuma nu, când atât de imperioasă lipsă este de solidaritate națională!

De-alfel primiți, D-le Redactor, expresiunea deosebitei mele stime și considerațiuni, ce vē păstrez.

A c a ș i (Sălăgiu), 12 (24) Maiu 1895.

Prototul Bălibanu,

notar ad hoc al conf. Preoților români din tractul prot. al Eriului.

P. S. Între cei „mai mulți învățători sălăgeni” sunt ore a-se înțelege și: Nicolae Pop din Hidig, Dimitrie Pop din Chegea și Traian Hueti din Bobota, cărora ministrul maghiar abia în dălele trecute li-a dărunit câte 50 fl. pentru „meritul”, ce-l au cu propunerea limbei maghiare? Ori dōră d-nii „mai mulți învățători sălăgeni” de acum înainte vor fi învredniciți de acești bani, avēnd mai multe cu un „merit”?

Bălibanu.

Cum se fac la noi comassările.

Bucerdea vinōsă, Mai 1895.

În 1894 s'a făcut comassare pe teritorul cel mai mare și mai bun al Bucerđii Vinōse. O altă parte de hotar mai slabă, (horăiți, rēzore, pārae, spini, petrișuri etc.) a rēmas să se comasaze în primăveră acestui an.

Locurile, care cum le brăzda inginerul, le și da în primire respectivilor proprietari. Aceștia, cu unele excepțiuni, le-au și arat și sēmēnat parte în tōmnă cu grāu și parte acum în primă-veră cu cucuruz și mazăriche.

Lucrul principal este: cum s'a făcut împărțirea locurilor? Înainte însă de-a spune cum s'a ținut dreptatea la împărțirea locurilor, fiă-mi permis, spre mai bună în-

— Dumnēta m'ai strîns de gât și mi-ai luat punga, grāi el...

— Ce tot are āsta cu tine, Iōne? grāi unul din Romānii āia.

— Pāi, sciū eu, ci-că l'am strîns de gât și i-am luat punga... Ia fugi încolo, creștine, ori nu ție a bine?

— Ba nu, d-ta estī... Vin-o la primar să te caute, și începū sē-l tragă de braț.

Ion se smuci; Sērbu prinse a-se agățta de dēnsul, — și atunci sāriri cāți-va Romāni și mi'l îmbrānciri pe Sērb pānă cine scie unde.

— Du-te dracului rebegitul... — Ion sē fure? Ion sē strîngă de gāt! — Uite al dracului lighionă, vrē sē vire în nāpaste om nevinovat...

Atunci ecă primarul, că se ivi și începū sē-i cheme la iscălit.

Sērbul se așeđă la pōrtă. Nu-l îndemna inima sē-și vadă de drum.

V.

Care cum trāgea cu degetul pe hārțiă, ori care cum iscălia cu māna lui, decă scia carte, eșia în curte.

Acolo sē lua cu alți trei, patru, făcea un pālce și o pornea pe șosea.

Decă te uitai din capēt și pānă într'o depārtere drēptă de un chilometru, vedeai numai pālcuri, pālcuri ca Dumineca când iese lumea dela biserică.

Toți se duceau la cārciumă, numai Ion o porni acasă, ca de acolo sē se ducă apoi la părintele Dionisie, precum ca sē vadă la ce-o sē-l puie să muncescă.

Nu luā sēmă Sērbului, care'l pāndea cu ochii ca un vulpoi și care se și mișcă d'a furișatele în urmă-i.

Sērbul se opri în dreptul unei fāntāni, ca sē aștepte pānă ce Ion s'o mai depārta.

Il vēđū după vr'o cāțt-va pași, că întră într'o curte.

— Acolo șede, iși grāi Sērbul.

Acu, luptă pe el, decă sē se ducă după Romān, ori decă sē pāndescă pānă ce s'o porni de acasă, și el atunci sē între și sē-i speria muierea; fiind-că i-se infipseșe așa în gānd, că āla era cu pricina. E ciudat cu cugetul, când sē pornesc într'un fel; vrēi sē scapī de prigonirea lui vrāmășescă, și de ce dai să fugi de el, mai tare te prinde și te sfredelesce.

Sērbul n'āșteptă multă vreme, că ecă Ion eși sē se ducă la părintele Dionisie; nici n'avū vreme măcar sē se pitescă, fiind-că Ion o luā de partea cea-łaltă.

De cum coti Romānul și nu se mai vēđū, fuga Sērboteiu, fuga și întră în curtea lui Ion; apoi, nici una nici două, deschise ușa casei.

Marina când vēđū om strein, eși în tindă.

— Da pe cine cauți la noi, omule? întrebă dēnsa foarte miratā.

— Romānul d-tale era sē mē omōre aserā și m'i-a luat punga; i-am dat de urmă și dēnsul, ca sē nu-l dau de gol, m'a trimes la dumnēta sē-mī dai punga cu paralele, grāi Sērbul repede.

Muierea, cu tōte că'l ascultase plinā de fiori, necredătoare de fire, iși inchipui repede, că multe viclenii se întēmplă pe lume, și decă sfirși Sērbul, îi grāi cu suflēt nevinovat și mirat de așa ciudăteniă.

— Ori estī bēnt, creștine? de ce punga vorbesc dumnēta? Omul meu sē omōre Romān la drum și s'el despōie? Hai te cară d'aci, ori pui mână pe cobiliță!

Sērbul cātă o clipă la dēnsa cam

uluit... Ce dracul! Pe semne nu nemerise! Gāndul lui însă nu'l lāsa... D'aia, grāi:

— Ia nu te face viclénă, leiōă... Decă ț'i spui eu, că omul d-tale m'a trimes...

L'am cunoscut mai adineaurī la primăriă, m'am luat după el, și uite chiar acum când a ieșit d'acasă, am vorbit cu el. Era sēl dau în gura satului, dēr fiind-că m'am învoit cu el sē viu sē-mī dai punga, dā-mi-o și nu mai pui plāngere la primăriă...

— Atunci de ce nu s'a întors cu d-ta, grāi Marina prindēndu-se...

— De rușine, răspunse Sērbul...

Marina sta la indoială...

De-odată, ecă Ion.

Sērbul iși întōrse capul și se făcū vinēt; Ion rēmasē o clipă, ca de cēră și încremenit locului; muierea lui se uita nedumeritā, când la unul, când la ālalalt.

Ion se resgāndi-se, pe drum: de ce sē se ducă singur la părintele? Altă milă face ochilor și sufletului un copil, și chibzuse repede sē ia cu dēnsul pe Gheorghitā, că avea limbă deslegatā, bāiatul.

Și ecă în dreptul pragului, că i-se ivea Sērbul, afurisitul!

Intr'o clipă, pānă într'atāta i-se iuți

telegere, a mă folosi de asemănarea următoare:

La Bucurdea Vinosă, în ajunul Crăciunului, e obiceiul, că copii satului umblă după „Colăcei“; unii omenii dau copiilor colăcei, alții mere, pere, nucii, unii omenii dau la fiă-care copil în mână, așa că fiă-care copil își capătă partea lui; — și aici însă copii cei mai mari și mai vicleni fac înșelăciune, căci decă pot trece pe de lături, vin de 2 și de 3-ori la rând și așa capătă îndoit și întreit ca ceilalți copii. Alți omenii, din contră, nu dau fiă-căruia copil în mână, ci, după-ce îi chiamă grămadă la un loc, le aruncă colăceii, merele, perele ori nucile între ei pe jos; astfel apoi pe întrecute, cari sunt mai mari, mai tari, mai obrasnicii, mai nerușinații, împing și trântesc pe alții la o parte și pe când ei adună 2—3 părți, pe atunci cei slăbuți, rușinoși, smeriți, modești, rămân ori cu prea puțin, ori cu nimic.

Tochmai așa s'a întâmpat și cu comassarea locurilor în Bucurdea; căci pe când cei lacomi au căpătat mai mult decât au avut, pe atunci altora li-s'a dat cu mult mai puțin, decât au avut, ér altora mai nimic.

Nedreptatea se pôte foarte lămurit cunoșce și de-acolo, că înainte de comassare, tot omul, bogat și sêrac, era mulțămît cu locurile sale, multe puține, câte avea; acum însă, după comassare, locurile parte mare n'au ajuns, ca să capete fiă-care cât a avut, fiesce proporțional cu classa pământului avut și primit. Acum ce era de făcut?

Am dîs mai sus, că hotarul cel bun s'a comassat, cel slab și rêu a rămas; așa-dêră negreșit pentru locul cel bun perdut era silit omul a primi și din cel slab și rêu; dêr apoi proprietarii acestor locuri slabe de unde sê-și capete locuri? Din pășune! — da! adecă sê se apuce a rêsturna la pietri, a curăți spini, a sparge cu sapele și oiocanele la rezôre cu spini, pietri, tufe etc. cu anii întregi, ca sê-și potă sêmăna și ei ceva. Dêr apoi pășiunea unde sê fiă? Unde sê-și țină bietul omnise animale cu cari și după cari trăesce și se hrănesce?

Tênguirii, vaete, plângerii, lacrimi vêrsau sêracii și vêduvele pentru locurile lor pierdute, înghițite și contopite în tablele cele mari ale altora. Scurt vêdătorii au dus și mult gunoii pe tablele lor; pe lângă totă priceperea, iscusința și sciința, ei nu au cređut, că ecéstă comassare, prin care s'au făcut nedreptățile cele mai strigătore la cer, se va strica.

Poporul, în parte mare atât de necăjit, a âmblat și cercetat, că ôre ce ar fi de făcut? Li-s'a spus de pricepători, că deôre-ce acea comassare nu e basată pe lege, ômenii pot sê-și folosescă locurile, pe cari le-au avut mai înainte fără frică.

Sêrmanii ômenii pãgubiți se duseră fiă-care cu piugul la pãmânturile lor de

mai 'nainte, le-au arat și sêmănat cu cucuruz, ca sê nu rămână fără nici un fel de bucate.

Acum cei lacomi, cu tablele mari, nu sciau ce sê mai facă de necăjiți, ce erau... începură a înfrica poporul, că cei ce au stricat tablele date de inginer, vor da de mare necăz; că va veni comisia asupra lor, că vor aduce cătane și altele.

Sâmbătă în 6 (18) Maiu însă veni un jude r. din Alba-Iulia în comună și a spus, spre cea mai mare bucurie a ômenilor pãgubiți, că de ôre-ce hotarul comasat și tablele hotărîte nu s'au dat judecătoreșce în primire, astfel până la altă comasare ômenii sê-și folosescă locurile lor de mai 'nainte.

Așa-dêră d-l judecător nu a venit în comisia pe spesele poporului, nici ca sê aducă cătane pe poporul pãgubit. Și ôre decă ar fi venit chiar și cătane, asupra oui ar fi trebuit sê vină? asupra poporului asuprit și pãgubit, care a umbiat pe calea legii sê-și câștîge drepturile sale, ori asupra acelora, cari în mod nelegal au primit locurile altora?...

Destul că comassarea în Bucurdea Vinosă de astă-dată s'a stricat, și-a trânt gâtul.

Acum êrăși vor unii sê stârnuescă ca sê se facă cât mai grabnic altă comassare. Poporul însă în maioritate absolută nu dorresce altă comassare și va stârni, ca cei ce vor cere altă comassare, sê-o plătescă, sê pörte ei tôte spesele.

De dreptatea, ce era sê se facă cu comassarea în Bucurdea, sê ne ferescă Dumneđu în viitor!

Un Bucurđian.

Visita regelui Carol în școala de oficerii.

Martii, 16 Mai, la ôrele 10 dimineța, M. S. Regele Carol, împreună cu A. S. R. Principele Moștenitor, însoțit de d. general Vlădescu, șeful Casei militare regale, și de adjutantul de serviciu, au mers la școala de oficerii din Bucurdeș pentru a-o inspecta.

La sosire, Suveranul, precum și A. S. R. Principele au fost întâmpinați de d. general Poenaru, ministru de resbel; d. general Arion, comandantul corpului II de armată, d-l general Lahovari șeful marului stat-major, d. comandant al pieței, și de directorul școalei, care prezentă Majestății Sale raportul de starea școalei, precum și de tot personalul profesoral civil și militar.

În curtea școalei se afla așezată în linia de bătae compania elevilor, cu drapel și musică, având la flancul drept pe toți oficerii instructori și profesori.

M. S. Regele, după ce trecu pe dinaintea frontului în aclamațiunile elevilor, a ordonat sê se execute mânuirea armelor și focurile pe două și patru rânduri, după

care dând ordin a-se înlouoi oficerii instructori ai companiei elevilor prin elevii, pentru a-se puté vedé mai bine gradul de instrucțiune al lor, ordonă sê se execute diferite mișcări din școala de companie, după care urmă defilarea.

Majestatea Sa merse apoi la manegiu, pentru a inspecta o reprisă formată din elevii anului al 2-lea, secția de cavaleriă, cari au executat mișcări din școala de echitați în tôte aliorile și sărituri de obstacole. De aci augustul Suveran, voidn a constata progresele făcute de elevii acestei școle dela cea din urmă inspectiune, merse în diferitele săli de studii și puse elevilor din ambele clase mai multe cestiuni asupra cursurilor de artă militară, geografia militară, fortificați, artileriă și studiul limbelor străine.

În urmă visită cu de-amăruntul tôte localurile direcțiunei școalei, dormitôrele elevilor, infirmeria, sala de mâncare, unde se găsiu toți elevii, gustă din hrana lor, visită tôte mesele, binevoidn a vorbi cu mai mulți elevii.

Înainte de plecare, Suveranul recomandă din nou corpului profesoral sê pună tótă stârnuința în aplicarea cursurilor, pentru ca partea practică sê mêrgă în paralel cu cea teoretică. Apoi Augustul Suveran, mulțumit face progresele ce constată, ce necontentin face acest institut de educațiune și instrucțiune militară, arătă d-lui director al școalei, precum și d-lor profesori și instructori, înalta Sa satisfacțiune, ér la ôrele 12^{1/2} s'a întors la Palat.

Noua lege telegrafo-poștală din România.

Conform legii votate în ultima sesiune a Corpurilor legiuitorie române, modificătore unor dispozițiuni din legea telegrafo-poștală și cea telefonică, cu începere dela 20 Maiu (1 Iunie) curent, taxele-telegrafice interne vor fi cele următore:

a) Taxarea telegramelor interne se va face ca și acum, pe cuvânt; taxa unui cuvânt însă va fi numai de 5 bani, în loc de 8 cum este actualmente; deosebit de ecéstă taxă se va mai percepe și o supra-taxă de 25 bani de fiă-care telegramă, ori care ar fi numărul cuvintelor, menținându-se și taxa de 5 bani pentru chitanța, ce este obligator a-se libera prezentatorului din condica cu matcă. Tot aceste taxe se vor percepe și pentru telegramele destinate loco. Telegramele destinate pentru străinătate se vor taxa, ca și până acum.

b) Dela aceeași dată se vor admite la expedare prin țêră cărți de visită telegrafice. Taxa unei cărți de visită telegrafice este numai de 25 bani, liberându-se prezentatorului și chitanța din condica cu matcă fără altă taxă. Cărțile de visită telegrafice trebuie sê pörte numai adresa, care trebuie sê fiă cât posibil mai completă, și semnătura, fără nici un text. Aceste cărți

de visită se vor primi numai pentru ăilele următore: Anul nou, 1 Ianuarie; S-tu Ioan, 6 Ianuarie; S-tu Gheorghe, 23 Aprilie; S-ții Constantin și Elena, 21 Maiu; S-ta Maria, 15 August; S-ta Maria, 8 Septembrie; S-tu Dumitru, 26 Octombrie; S-tu Mihail și Gavril, 8 Noembrie; S-ta Ecaterina, 25 Noembrie; S-tu Nicolae, 6 Decembrie; S-tu Ștefan, 27 Decembrie.

Coresp. „Gaz. Trans.“

Șomcuta-mare, Mai 1895.

Un examen — model. Cu bucurie și mare satisfacțiune trebuie sê numesc așa examenul școalei române confes. de fetițe din Șomcuta-mare, ținut din causă ponderosă esceptionalminte la 19 Mai a. c. în prezența unui mare public de inteligență și popor și presidat de protopopul tractual Ioan Serb.

D-nișôra învățătore interimală Elena Pop a satisfăcut prea deplin așteptărilor publicului, atât în privința progresului din studiile prescise, cât și a instruirii Româncuțelor în economie și lucrurile de mână, așa că pentru Românii acestui opid au fost o adevărată espozițiune diferitele cusături, ștergere, broderii etc. arangiate cu mult gust, cari împodobeau mesele și jumătatea unui pârte a salei de învățământ.

Nu numai Românii noștri, ci chiar și streinii onorațorii au rămas plăcut frapați de răspunsurile esacte ale elevilor și dibăcia gentilei învățătore, care a trebuit sê pună multă osteneală, având a se pregăti, ca privatistă și dënse la examenul pentru al III-lea curs preparandial și cel de calificățiune.

Asta a fost cauza, că examenul cu fetițele s'a ținut așa de timpuriu, neputându-se amâna până la finea lui Iunie, când va fi examenul în școala băeților.

Incheiând, gratulez încă odată D-nișôrei Elena Pop, precum și susținătorilor școalei române din Șomcuta-mare.

Un ôspe.

HIGIENA

Escesul fumatului.

Fumătorii se pot împărți în trei categorii: 1) ômenii tari și sănătoși, cari pot sê întrebuițeze tutun și până la un punct ôre-care, sê abuseze de el, fără vre-un pericol tocmai mare; 2) aceia, cari pot fuma cu moderațiune fără a suferi mult, dêr cari, abunsând își fac rêu; 3) aceia, pentru cari tutunul este periculos, cari nu'l pot întrebuița, fiă ori cât de puțin.

Se scie, că nicotina și oleiul empyreumatic, cari se forméză din arderea tutunului, sunt două substanțe primejdiöse și acestui olei se

sângele, până într'atâta i-se arătă de ucigașă prigonirea Sêrbului, că sê și repeđi la dênsul și'l apucă de gât și'l frânse de ghenunchi la pãmânt.

— Tot tu ești! îi strigă Sêrbul și începă sê se bată cu desnădejde, ca sê scape.

— Tot eu afurisitul! scrișni Ion, afară din el, amețit de furie, — tot eu.

Și degetile lui uscate, ca nisce dinti de fier, sê înfipseră adênc în gătlejul Sêrbului. Ochii astuia se holbară și iesiră sticloși din adêncătura lor, limba îi atârănă din gură afară plecată spre drêpta, ca și capul.

Când muieria se desmeteci puțin și-i strigă:

— Ce faci Iône!;

Și când Ion îl lăsă pe bietul Sêrb, era târziu. Sêrbul se rostogoli môle de încheieturi și greu ca plumbul: sê dusesse din el sufletul.

Ion se plecă repede, înfricoșat, îl sgâlțâi, cercă sê'l puie în picioare. De géba.

Atunci, îi dădu drumul. Sêrbul pică pe brânci și se întinse puțin câte puțin, în vreme ce Ion căta la la dênsul têmpit,

în vreme ce Marina căta la Ion mută de grôză și impetrită. Afară linia era pustie; în odaia din stânga s'audiau copiii ridând și gâfâind de trîntă. Erau sături și veseli.

VI.

În unele primejdii mari sunt clipe de înmărmurire, care nu țin mult și care nu te pierd fără întôrcere. Lui Ion și Marinei li-se limpeđi de grabă dinaintea ochilor. Nu'și mai dîseră, că ce-a făcut Ion e păcat greu; ci se uitară unul la altul cu pricepere de gând, mêsurară cu mintea primejdia și se vêdură cu putere în fața ei.

— Unde'l aruncăm? fû a dintăiî vorbă a lui Ion, fără tremur în glas, ci numai c'o licărire ciudată în ochi.

— Sê'l ascundem în celar, Iône, până deseră și pe urmă în al puț pãrăsit din curtea lui Tase...

— Acolo, fă? Dêr decă l'or slei acumă c-o'ncepe munca, fiind-c'asa auđii pe al de Tase....

— Da nu 'lor mai slei dênșii în vara asta, că făcură ômenii destule puțuri pe la rês্পântii.

— Acolo l'om arunca...

Sê plecă puțin asupra Sêrbului și grăi întunecat:

— Bātu-mi-te-ar Dumneđu, lighiôna dracului, că spre păcatele mele te-a făcut mătă și mi-te-a trimis în cale... Nu lăsa dracului punga și mai alergai după ea! Așa-i, că acumă ți-e mai bine? — Apucă'l Marino de picioare și hai mai repede sê-l dosim, că uite, mi-se învêluie la inimă, când mē uit la stêrvul lui...

Marina deschise ușa celarului și o propti, apucă pe Sêrb de picioare, și Ion de cap, și'l târără înăuntru, în vreme ce Gheorghită, băiatul lor, crăpă ușa dela odaie...

— Măicuță, mie mi-e fôme.
— Întră înăuntru, afurisitul, îi strigă Ion, întorcându-și capul.

Băiatul se făcū nevêđut în odaie.
— Lenuțo, grăi el surori-sa, tăicuțul și măicuța viră în celar un sac plin...

O sê avem de mâncare.
— Aoleo! hai sê-i cerem mămăliguță...
— Hai! Ție 'ți-e fôme.
— Păi cum! Ce d'aia 'ți-e...?
Și amândoi crăpară ușa...
— Așa, Marino, l'am pus bine până deseră... grăia tocmai atunci Ion.

— Numai de nu ne-ar vedea nime-nia de-sêră.

Când iesiră în tindă și dară cu ochii de copii, rămăseră o clipă sfoși.

— Da ce căutați voi în ușă, afurisiților!

— Păi, ne e fôme, grăiră amândoi...

— N'am ce vê da... dîse Marina.

— Da, par'că n'am vêđut noi, că duceați amândoi un sac în celar...

Ion și Marina cătară unul la altul...

— Bine, las'că vê dă maica, grăi Marina.

— Dă-le nevastă, eu m'éc la părintele Dionisie precum ne-a fost vorba, și iau pe Lenuța cu mine. Hai cu taica, fată, c'o sê-ți dea moș Părintele, ție, mămăliguță...

— Haide tăicuțule...

— Numai sê nu zăbovești, Iône...

— Las'că sciu eu...

Ion, după o clipă, porni cu fata lui la părintele Dionisie, ér Gheorghită aruncă pe urma lor o căutătură de părere de rêu, că nu'l luase tăicuțul și pe dênsul.
Nu trecū mult după-ce plecă Ion și écă vecina, nevasta unui Român, Voicu, se ivi plânsă și cu vaete.

datoresce mirosul special al vechilor pipe și țigarete. In tutunul cel mai dulce de Havana se găsește aproape 2% nicotină, și aproape 7% în tutunul cel mai tare de Virginia.

Este de cea mai mare importanță de a se ști, ce este mai rău: de a fuma țigări de foi, țigări de tutun sau a fuma cu pipa, și care din aceste trei feluri de tutun conține mai multă nicotină. Unii medici afirmă, că pipele scurte și țigările groase de foi sunt mai proprii de a produce cancerul (racul). Nu trebuie nici odată să se fumeze o țigară de foi până la căpătâi, ci să se arunce ultima a treia parte din ea, căci dovedit e, că acolo se strânge nicotina și tot sucule țigărei. Un mijloc bun de a se înlătura aproape pericolele, la cari espun pe fumător otrava și căldura pipei, este de a nu fuma, decât cu pipe lungi, și țigările de foi sau țigările de tutun să fie puse în țigaret.

Este mai rău de a se fuma dimineața, decât seara, căci dimineața slăbește în același timp și nervii și funcțiunile de nutrițiune; de asemenea nu trebuie nici odată să se fumeze într'un spațiu mic, căci atunci se formază în jurul fumătorului vapori de nicotină, și otrava se condensă și se depune pe delicata membrană mucosă a întregului aparat respirator și se imprăștiă astfel în tot organismul.

Țigările de tutun, au mai mult decât orice alt mod de a fuma, înșurșirea de a face, ca buzele și obrazul să pierdă colorația lor naturală. Ori cine are dinți stricați sau rupți, sau bucați de dinți, cari pot zgăria gingiile, limba, etc., n'ar trebui nici odată să fumeze, căci din acesta ar putea rezulta urmări rele. Este dovedit, că tutunul aduce o depresiune la persoanele slabe. Persoanele atinse de vre-o boală cancerosă sau de cele, cari sunt scrofuloase, trebuie neapărat să se abțină de a fuma; la asemenea persoane părțile delicate ale gurei, gâtului, nasului sunt totdeauna gata să se inflameze. Sfătuim pe toată lumea să nu fumeze, decât adresăm în special acest sfat acelora, cari au o constituție debilă sau bolnavicioasă, sau cari au în ele puțină vitalitate.

In general, persoanele nervoase sunt acelea, cari fumază mai mult, deși tocmai ele mai cu seamă ar trebui să se abțină de a întrebuița tutunul. Printre aceștia însă se găsesc unii, cari fumază nenumărate

țigări, sau cari aprinzând una după alta fumază câte șese, opt și până la douăsprezece țigări pe zi.

La unele persoane, fumatul produce o tuse seacă.

Trebuie suspendată fumarea tutunului îndată ce se observă, că el face cel mai mic rău. Din nenorocire, cea mai mare parte din fumătorii nu voesc să recunoască, că toate relele de cari sufer la dătoresc tutunului, și persistă în a-le atribui unor alte cauze. Tutunul mai trebuie părăsit și când se simte o umflătură sau o arsură pe gât. De asemenea nu trebuie să se mai fumeze aceia, cari din cauza tutunului se îmbolnăvesc; aceia, cari nu au poftă de mâncare sau cari s'au sculat din vre-o boală. Acestor persoane tutunul le face cel mai mare rău.

Obiceiul de a înghiți fumul și de a-l scote pe nas sau de a-l aspira în plămâni este deplorabil, căci el irită membrana mucosă a gâtului.

Țigările de tutun fac un rău și mai mare, căci la răul ce produce tutunul se adaugă și acela al arderei hârtiei. Calitatea tutunului este de asemenea de o mare importanță.

Fără îndoială nu se poate tăgădui, că tutunul întrebuițat cu moderațiune, are adesea efecte bune din punct de vedere intelectual; el aduce o ușurare lucrătorului obosit, o distracție celui trist, o mângâiere pentru bătrâni etc.

Copiii, cari încă nu sunt dezvoltati, tinerii slabi, cari n'au încetat de a crește, nu trebuie să fumeze, pentru că la cei tineri centrele vitale sunt de tot delicate și membranele mucose sunt atât de sensibile, încât nu pot suporta efectele tutunului. Pentru cei imprudenti se rezervă o oprire în dezvoltarea fizică, morală și intelectuală. Este foarte periculos, din toate punctele de vedere, de a fuma înainte de vârsta de optsprezece ani.

(Amic. progr. rom.)

Petreceri.

Concert. Mâne va da quintetul de trîmbițe al muzicii orașenești un concert în grădina restaurațiunii „La rața”. Intrare liberă. Inceputul la 4 ore d. a.

Maial. Societatea Sodalilor români din Brașov va aranja Duminecă, în 21 Maiu v. c. (Ziua de Rusali), o excursiune în Stejeria, la care invită pe toți binevoitorii Societății. Plecarea va fi la 1 oră p. m. din

Grovert. In cas de ploia excursiunea se va face Lună, în 22 Maiu st. v. — Societatea Sodalilor români.

Literatură.

Memorii din 1848/49 de Vasile Moldovan, broșură elegantă, de 11 cote, format 8°. Prețul unui exemplar e: 50 cr. sau 1 coronă, plus 5 cr. porto postal; pentru România și străinătate 1 franc 50 bani. Comandele se pot face la adresa: Traian H. Pop, publicist, Brașov (Brassó) sau la administrația „Gazetei Transilvaniei”.

Non! este titlul unei frumoase colecțiuni de sorieri diverse, de Laura Vampa. — 165 pag. Prețul 2 lei.

Din „Biblioteca pentru toți”, editată de Librăria Carol Müller din București (Calea Victoriei 53) a apărut volumul al șeselea, intitulat „Icône șterse”, o nouă operă a d-lui A. Vlăduț, conținând novele, cu portretul și iscălitura autorului și o scrisoare de Barbu Delavrancea. Și acest volum costă 30 bani (15 cr.) Din cele 6 volume apărute până acum vedem cu bucurie, că „Biblioteca pentru toți” a d-lui C. Müller publică opere de-o valoare reală, urmând din ce în ce mai bine. Abonate 10 numere de-odată costă numai 3 lei, iar 24 de numere (un an) 7 lei. Abonații pe un an vor primi gratis și franco volumul „Poveste Tristă”, roman de Fr. Coppée, care costă în librărie 1 leu 50 bani.

POVEȘTE.

Fianelele și stofele de lână. Mijlocul de a se ști când conține bumbac. Dacă cumpărați postav sau flanelă; și ați voi să știți, dacă urzela este de lână, sau că este de bumbac, ceea ce îi reduce grozav valoarea: preparați o soluțiune de potasă în apă. Luați o bucată din stofă și puneți-o în contact cu leșia de potasă, în care o veți face să fiarbă. Indată materia animală, adică lâna, se va dizolva și se va transforma în săpun; bumbacul din contră, ca substanță vegetală, nu va fi mult atacat. Opriti atunci operația, scoteți din lichid rămășița insolubilă, bumbacul, și spălați-l în apă curată; uscați-l și cântăriți-l. Diferința greutății, cu totă calitatea bucatii de stofă încercată, vă va dice, în ce proporțiuni intră lâna și bumbacul în compozițiunea țesăturii.

Cărnurile. Carnea de berbec și și de vacă, variată prin aceea de

pasere de vânat, sunt cărnurile cari convin și priesc mai bine la copii; cea de vițel, de porc, de curcă, de găscă și de rața nu trebuie dată copiilor; cea de berbec trebuie să fie bine fiertă sau friptă, când li-se dă. Un copil nu trebuie să mănânce mai mult, decât de două ori pe zi carne. E mai bine încă, decât va mânca numai o singură dată carne pe zi, și nici odată ouă, cari au o compoziție identică cu carnea.

MULTE ȘI DE TOATE.

Animalele domestice.

Cetim într'o revistă de agricultură următoarele:

Poporele civilizate dătoresc bunul lor trai animalelor domestice. Presupunem, în momentul, că țera ar fi lipsită de odată de toate aceste animale, ce s'ar face și ce s'ar întâmpla?

N'ar mai produce vegetale, ne mai fiind agricultură. Ar fi pentru om, reintrocerea sa la viața sălbatică. De aceea se poate dice, că gradul civilizațiunii unui popor se poate măsura după cantitatea animalelor ce crește; prin urmare ne datorăm nouă înșine de a ameliora, în măsura puterilor noastre, sôrtea ființelor ce ne asigură bogăția și puterea.

Omul poate după voința sa, a face să se ridice sau să scadă calitățile animalului, de aceea să nu'l degradăm.

Ghete încălzite.

Acosta este invenția doctorului Wonneberger din Gruna. Călcăiul cavat conține un rezervor pentru cărbuni. Intre piele și între talpă se află un corp gol îngust, lat și subțire de tinichea, care se estinde și peste rezervorul de căldură. In corpul acesta se pune apă, care se încălzește de cărbunii ardători, și la mers circulează în continuu, încălzind într'o formă talpa. Corpul ce conține apă este provădit și cu un ventil de siguranță, ca în cas, dacă s'ar forma vapori, să nu explodeze.

Calendarul săptămânii.

MAI are 31 zile. FLORAR.

Zile	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum.	21 (†) Ros. Con. El.	21 † Rosali.
Lună	22 Lună Sf. Rosalii	3 2 Rosa.
Mart.	23 Cuv. păr. Michael	4 Quirin.
Mer.	24 Cuv. S. Simeon	5 Bonifațiu
Joi.	25 † Af. cap. sf. Ioan	6 Norbert
Vin.	26 S. apost. Carp.	7 Robert
Sâm.	27 S. m. Teraponte	8 Ep. Medard.

— Da peste ce-ai dat, Mando? o întrebă Marina.

— Păi, imi mōre omul; nu mă lăsa, Marino, nu mă lăsa... și biata femeie încep să-și smulgă părul cu desnațejde.

— Ei cum, din ce i-a venit?

— Ec'asa, o sîrșială dela inimă, și apoi l'a luat cu fierbințelă și cu dor la ligurică. De două zile n'am pus nimica în gură, Marino, că n'avem nici firicel de mălai. Și decă mi-l'o lua Dumneșeu, aș vrea să mă ia și pe mine, că nu mai avem încotro să ne întorcem ochii...

— Maică, grăi Gheorghită, de unde se făcuse ghem într'un colț, noi avem un sac de mălai; să dăm și lui nea Voicu, că el imi dă mie prune și mere...

— Tacă'ți gura, smintitul! i-se răsti Marina.

— Ce? aveți un sac cu mălai, Marino. Da cum de vă puse D-șeu mâna în păr!...

— Da n'avem, leică, dșeu nu; știu eu ce i-se nălci popândăului?

— Ba dșeu, decă aveți, faceți-vă milă și de noi, Marino, că nu spunem la alții... Și apoi nu ne dați de pomână, că s'or

mai îmbuna ele, vremurile, și o să vă dăm împrumutul înapoi...

Marina: că n'am, — Manda: ba las' c'aveți, da nu vreți să dați și altora, — se luară la clanță, se afurisiră, și Manda porni acasă; ér până seara tot satul știu, că Ion Tabără are un sac de mălai.

De unde l' are și cum, fu vorba între mai mulți la cărciumă, și de unde până acum toți ar fi jurat pentru cinstea lui Tabără, acum fel piste fel de bănueli prinseră să țesă toți pe narea lui.

— Ei, îți place, muere? certă Ilie Gazdă pe leica Dobrina. Apoi să mai crești Românului, fi-r-ar al dracului de Român; avea, și alergase la noi după cerșit!

— Și tu! n'avea el sêracul, fi pe pace; da o fi găsit acum...

— Atunci să-i vedem omenia: o să-ți aducă înapoi ce 'i-ai dat dumneșea?

— Dōmne, Ilie, peștițe mațe mai ai!...

— Ei! că tu l'ei fi având ca colilia... să nu mai dai cui-va ceva, că te vede S-tul Ilie; auditu-m'ai?

In vremea asta Ion Tabără fusese la părintele Dionisie și se întorcea acum, cu Lenuța de mână, înapoi acasă.

Baba dela părintele, îi spusese că Sfinția Sa să se repeșise până la mănăstirea Ciorogârlei, unde era să măie, ca să asculte sfânta leturghie adouă-zi, că era Duminecă.

Baba se îndurase de Lenuța și-i dăduse o cōjă de pâine din tainul ei, și din cōjă rupea cu poftă fetica, în vreme ce-și tira piciorușele prin noroiul subțire.

Purcedea spre sêră. Incepuse a bura și crivățul să sufle.

Ecă, la cotitura unei uliți, din spre marginea zăvoiuului, un Român se muncia să scape din mâinile altuia, și striga, să-l lase, că n'a furat din al ăluia...

Cum l' vedu pe Tabără, Românul prinse a-l chema.

— Iōne, vin-o mă, de mă scapă de pădurar.

Trecea pe lângă ei, n'avu încotro; se opri.

Era Vasile Prostul.

— Da ce ai cu el, neică Savule? grăi Ion pădurarul.

— Păi, l'am prins, nu veți și d-ta? tăia copacii stăpânirii în zăvoiu.

— Ce tăiam mai creștine! îi sgă-

riam cu ferăstrăul să fac nițel mălai din cōja copacilor... Uite, abia adunai o jumătate de traistă... Îi spui lui neica Savul, că numai avem de îmbucat și dēnsul vrea să mă ducă la primăria, să mai imf dea amendă... Par'că asta 'm' mai lipsea, sêracul de mine.

— Da lasă l' nea Savule, lasă l' pēcătoșul de el... că n'o sêraci stăpânirea pentru asta... Nu veți d-ta, că e prăpăd pe noi.

— Și imi dăce muierea acasă, nene Savule, bolnavă și nu am ce-i da să îmbuce, ca să-și mai ție viața...

Lăcrămile l' podidiră pe bietul Vasile; ér Savul l' dădu drumul.

— Da să nu te mai prind, Vasile?

— Las'că nu mă mai prindți. O să răbdăm și noi de fōme, până ce ne-o strînge D-șeu de pe lume... Păi na!

Și Vasile o lua la repede la drum ștergându-se la ochi cu dosul palmelor.

Pădurarul se întorse la rostul lui, Ion, porni acasă oftând din greu.

(Va urma.)

Bursa de mărfuri din Budapesta.

din 30 Mai n. 1895.

Table with columns: Sămînțe, Calitatea per Heot., Prețul per 100 chilogr., dela, până. Rows include Grâu Bănățenesc, Grâu dela Tisa, etc.

Table with columns: Sămînțe vechi ori nouă, soiul, Calitatea per Heot., Prețul per 100 chilogr., dela, până. Rows include Săcară, Orz, Ovăs, etc.

Table with columns: Productediv., Soiul, Cursul, dela, până. Rows include Sem. de trif., Luțernă ungar., etc.

Bursa de București

din 30 Mai n. 1895.

Table with columns: Valori, De. bînda, Scad. cup., Cu bani gata. Rows include Rentă română perpetuă 1875, Banca Rom. ult. div. fr. 12.81, etc.

SCOMPTURİ:

Table with columns: Banca naț. a Rom., Paris, 20/0, etc.

Cursul la bursa din Viena.

Din 30 Mai 1895.

Table with columns: Renta ung. de aur 4%, Renta de corone ung. 4%, etc.

Table with columns: Acții de ale Băncii austro-ungar., Acții de-ale Băncii ung. de credit, etc.

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 31 Mai st. n. 1895

Table with columns: Măsură sau greutatea, Calitatea, Valuta, fl. cr. Rows include 1 H. L., Grâu, Săcară, etc.

Cursul losurilor private

din 29 Mai 1895.

Table with columns: Basilica, Credit, Clary 40 fl. m. c., etc.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Advertisement for pocket watches: Nu se mai oferă în viață nici-odată ocazia ca numai fl. 4.25 cr. cumpere o colecție splendidă de 10 bucați...

Advertisement for a young man: Se caută în prăvălia de Manufactură a scrisului un: Invățăcel Român, care cunoșce o limbă streină și se fiă în etate de 13—14 ani.

Table: Cursul pieței Brașov. Din 31 Mai 1895. Rows include Banenote rom. Camp. 9.59 Vënd. 9.63, Argint român. Camp. 9.56 Vënd. 9.60, etc.

Large advertisement for Tipografia Cărților Bisericesci in Bucuresci. In librăria lui W. KRAFFT in Sibiu. Text describes various religious books and their prices.

Advertisement for Magazinul de ghete din Mödling. Brașov, strada Porți Nr. 48. Text describes high-quality shoes and their availability.

Să îmbrățișăm industria patriei!

Este cunoscut, că pietrele de marmură pentru cruci și monumente, cea mai mare parte se transportă gata la Budapesta și aproape în toate părțile patriei, din Silesia și Tirol, ér pietrele de

Granit, Sienit etc. din Silesia, Boemia. In mare parte deci publicul își face comanda de lipsă prin comercianții și vîndători, ceea ce, lucru firesc, face ca obiectele să fiă mai scumpe.

Merită dară atențiune

Fabrica noastră pentru cruci și monumente de ANDESIT, MARMURĂ și SIENIT,

pe care o recomandăm atât P. T. publicului, cât și vîndătorilor, cu observarea, că speciile de marmură lucrate de noi și Sieniti, ér mai ales Andesitul nostru negru — care atât în privința calității, cât și a frumșetii concurează cu cele mai frumoase pietri negre din străinătate; **se pot procura la noi cu prețuri mai convenabile, decât în oricare fabrică de natura acésta.**

Depositul nostru, pe lângă produsele din patrie este bogat provădit — din punct de vedere al alegerii — cu mai multe specii de monumente din Granit, Sienit, Labrador Marmură și a. din străinătate, cari de asemenea se vînd cu prețuri convenabile, avînd legături cu fabricile cele mai convenabile.

Rugăm a-se încungiura agenți cu desemnuri, deoarece prin acésta se pôte cruța mult.

— Desemnurile și registrele de prețuri gratis. —

Se pot face comanda de monumente din oricare fel de material de piatră, în oricare mărime; asemenea și pentru zidiri și alte lucrări de sculptură în piatră.

La dorință, monumentele în provincie se aședă și ridică de noi.

Cu deplină stimă:

FRĂȚII NAGY.

Filiala-Brașov, strada Agrișului Nr. 21.

Biroul de Plasare și Informațiuni

„Central“

concesionat din partea autorităților competente

BRAȘOV, (Transilvania) strada Sf. Ioan Nr. 31.

Subsemnatul am onore a aduce la cunoștința onor. public, precum și vechei clientele a Biroului de Plasare, E. Boltres, că **am înființat un**

Birou de Plasare și informațiuni

în Brașov, (Transilvania) strada Sft. Ioan Nr. 31.

Acest Birou se ocupă cu **mijlocirea în servicii** a personalului trebuincios pentru Magazinuri de orice bransă, **case particulare (private), Hoteluri, Birturi, Cafele, Moșii și altele**, precum și cu **vîndarea de case și locuri virane, închirierea de odăi cu an, luna seu săptămâna**, precum și cu oricare ce se atinge de acésta bransă.

La care 'mi voi da toate silințele de a servi on. clientelă, cât se pôte de consciencios și prompt.

Invit deci pe On. public de a binevoi a mă onora cu cererile domnilor.

Cu deosebită stimă:

BIROUL „CENTRAL“

Brașov, (Transilvania) str. sf. Ioan Nr. 31.

La oricare informațiuni, ce se va cere prin postă din oricare țară, Biroul este gata a răspunde.

NB. Să se aplice marca trebuinciosă pentru răspuns.

5-8

Orele de cassă dela 8—1.

Giro-Conto
la banca
Anstro-Ungară.

„ALBINA“
INSTITUT DE CREDIT ȘI DE ECONOMII
FILIALA BRAȘOV

Cec-Conto
la postă
Nr. 505.

primesce depuneri spre fructificare pe lângă 4 $\frac{1}{2}$ %
netto, solvindă însași darea de interese;

scontează polițe comerciale cu 5 $\frac{1}{2}$ %;

accordă împrumuturi cambiale și cambial-ipotecari cu 6%
sub cele mai avantajoase condițiuni;

deschide credite în cont corrent

accordă împrumuturi pe hârtii de valoare, monede,
giuvaere și mărfuri cu 6%;

cumpără și vinde cu prețurile cele
mai convenabile monede și hârtii de valoare
indigene și străine, în specialu de cele romănesci;

reșcumpără fără nici o cupone, escomptează cupone înainte de
detragere scadență, și

cumpără cu cel mai cupone dela efecte române;
urcată prețu

efectuează în modul celu încasări și plăți pe pietele din țară și
mai culantă mai culantă străinătate;

esecută în comisiune oricare însărcinări de bancă sub cele mai ieftine
condițiuni;

închiriază magazine și locuri libere de depou, toriulu
seu strada Gării Nr. 45, care, situat nemijlocit lângă
gara drumului de fier de stat, e legat prin șine proprii cu
acésta și investit cu dreptulu de vămuire și cântărire oficiósă
prin organele drumului de fier de stat;

primesce în calitatea sa ca reprezentanță principală a so-
cietății de asigurare EQUITABLE din New-York oferte
pentru asigurări pe viață sub condițiunile favorabile, parti-
culare a acestei societăți.

Onorabileloru administrațiuni de fonduri și p. t. D-loru
capitaliști le recomandă pentru plasarea de capitale

Scrisurile fonciare de 5% ale „Albinei“

ale căroru cupone se reșcumpără semestrulu fără nici o
detragere, și cari se află de vîndare în cursul zilei a bursel
din Budapesta, în plese de 500, 1000 și 2000 de corone.
Comparandă cursurile și produsulu celorlalte efecte indigene,
se pôte susține cu totu dreptulu, că

Scrisurile fonciare „Albina“ de 5%
suntă adă relativu cele mai ieftine și totodată mai
productive din efectele cotate la bursa din Budapesta.

Bonitatea absolută a foncierelor „Albina“ e garantată
prin valorea celu puțin întreită a ipotecelor pe baza căroru
se esmitu, prin fondulu specialu de asigurare a scrisurilor
fonciare care e de fl. 200.000 și în fine prin totalitatea or
și cărei alte averi a institutului.

37-*

Orele de cassă dela 8—1.

Zacherlin

are efect miraculos! Nu există alt mijloc de a prăpădi
orice și ce insecte, de aceea are renume în totă lumea; și e foarte
cautat. Semnele sunt: 1) Sticla sigilată. 2) Numele: „Zacherlin.“

Se află de vîndare în Brașov: La Domnii I. L. et A. Hesshaimer,
Heinrich Zinz, Dimitrie Eremios nepoșii, Emil Por,
Karl Irk, Franz Kelemen farmacistu, Julius Müller, Carol Schuster farmacistu,
Teutsch et Tartler, N. Grădinar, Eduard Kugler farmacistu, Carol Töpfner, Julius
Hornung farmacistu, Heinrich G. Obert, Ferdinand Jekelius farmacistu, Victor Roth
farmacistu, Heinrich Wagner, Karl Harth, Ioan Dușoiu et Fiu, Fritz Geisberger,
Heinr. Herrmann, K. Zerbes. — În Făgăraș: La Domnii: Richard Glein farma-
cistu, M. A. Gräser, I. Iarosch, Heinrich Schul, Alexander Nehrer, Jacob Fleisig.
În Cohalm: La Domnii: Ernst Wolff, Eduard Victor Melas.

Anunțuri

(insertiuni și reclame)

Suntă a se adresa subscrise,
administrațiunii. In casulu pu-

blicării unui anunțu mai mult
de odată se face scădementu,
care cresce cu câtu publicarea
se face mai de multe-ori.

„Gazeta Transilvaniei.“